

Хорунжого.

Етноментальність – спосіб світовідчуття етнічної спільноти, що виражається в системі емоційно-ціннісних орієнтирів, морально-етичних переконань, етнокультурних традицій і мотиваційно-вольових актів, об'єктивованих в категоріях і формах національної мови.

Мовні репрезентанти українських ментальних рис – лінгвокультуреми – схарактеризовано з урахуванням структури етноментальності й за типом лінгвокультурної інформації об'єднано в такі групи: ментально-світоглядні (лінгвоідеологеми, власне лінгвокультуреми – лінгвокультуреми-реалії, символічні лінгвокультуреми, звичаєві, або лінгвокультуреми соціально- національної поведінки), ментально-чуттєві й аксіологічні (ментально- аксіологічні, екзистенційно-аксіологічні лінгвокультуреми).

Зроблені висновки й узагальнення відкривають перспективи вивчення засобів мовної репрезентації національної ментальності в інших, нехудожніх, дискурсивних практиках, дослідження лінгвоментальних категорій і взаємозв'язку з дискурсивною прагматикою текстів різних стилів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Етимологічний словник української мови : [у 7 т.] / [редкол.: О. С. Мельничук (голов. ред.) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1983 – 2006.
2. Мацько Л. І. Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту / Л. І. Мацько // Культура слова. – 2011. – № 75. – С. 56–66.
3. Смітюх, В. В. Стрілецький // Україна сакральна : минуле, сьогодення, майбутнє. – Київ : Знання України, 2006. – 36 с. – Режим доступу : <http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Publ/SacralUkraine.html>.

Маргарита Воробйова,

магістрантка 1 курсу

факультету філології та соціальних комунікацій

Наук. керівник: **В. О. Юносова,**

к. філол.н., доцент (БДПУ)

СОЦІОЛЕКТИ В СУЧАСНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Соціальні діалекти – це варіанти національної мови, пов'язані з існуванням соціальних груп, об'єднаних певним типом зв'язку [2, с. 20]. Лексичний склад нашої, як і будь-якої іншої, мови містить велику кількість арго, жаргонізмів, сленгових утворень, що відповідають певним соціальним та професійним групам людей. Упродовж часу, коли наша мова перебувала під впливом тоталітарної системи, визнавався єдиний стандарт літературної мови, поза межами якого перебували жаргонізми – слова, властиві мові певного соціального середовища. Останнім часом поширеним є залучення цієї лексики до мовлення теле- та радіопередач, газет, журналів тощо. Так автори намагаються привернути увагу читачів (або слухачів), надаючи своїм матеріалам відтінок молодіжної розкутості.

Огляд наукової літератури, пов'язаної з соціальними діалектами

(Л. Ставицька, Д. Лихачов, М. Грачов, Е. Береговська та ін.), вказує на багатоаспектність та різновимірність цієї категорії лексики. Оскільки довгий час на дослідження цієї теми було встановлено табу, то нині проблема функціонування жаргонізмів та їхньої ролі в різних стилях української мови потребує глибокого вивчення.

Мета роботи – дослідити жаргонні одиниці, які активно вживаються в публіцистичному дискурсі (на матеріалі щоденної всеукраїнської газети «День»).

Методи дослідження: описовий, метод лінгвістичного спостереження.

Здійснене дослідження дало можливість виокремити такі групи жаргонізмів у мові сучасної публіцистики:

1) молодіжний жаргон: *шмотки* – одяг, *ящик* – телевізор, *прикол* – щось сказане з метою викликати сміх, *бабло* – гроші та ін.: *Не словом, а тілом! Проколи і приколи політичної реклами* («День», 21.03.2002); *Як зробити «ящик» гуманним?* («День», 20.04.2002) *Прості люди, дивлячись «зомбоящик», просто переверталися з ніг на голову* («День», 27.12.2017); *І водночас є декілька окремих номінацій за розслідувальні штуки. Бабло перемагає? Чи антибабло?* («День», 27.04.2018);

2) військовий жаргон: *дембель* – демобілізація, *старлей* – старший лейтенант, *салабон* – солдат-новачок, *салага* – матрос-новачок тощо: *Він їхав додому на «дембель»* («День», 17.08.2015); *Вона повідомила слідчого, «старлея» міліції, котрий вів справу її чоловіка, про... невеличкий напад склерозу* («День», 03.04.2009);

3) комп'ютерний жаргон: *вінда* – операційна система Windows, *глючити* – працювати з перебоями – про програму; *комп* – комп'ютер, *юзер* – користувач комп'ютера та ін.: *Розробник же пояснював, що сайт почав «глючити» вже після того, як програмне забезпечення було передано Держспецзв'язку...* («День», 09.06.2017); *Тепер гаджет буде рахувати час, який користувач витрачає на кожен додаток і повідомить, якщо юзер наблизиться до свого ліміту* («День», 05.06.2018);

4) кримінальний жаргон: *вурка* – професійний злочинець, *колотися* – давати показання, *башляти* – платити комусь за щось гроші (здебільшого великі), *понт* – хитрість, видимість чогось тощо: *Просто досить бісам-то казенні бабки башляти* – миттю самі угамуються й розповзуться, хто звідки виліз на світло телевізійне («День», 02.08.2008). Суспільство активно освоює і розвиває злочинський жаргон. *Прикол, халява, прибарахлитися, прикид, бабки, бухати, з понтом, намилуватися, балдьож, брюлики, блат* – усі ці слова прийшли з в'язниці. Іноді в газетах спостерігаємо надмірне вживання жаргонної лексики, пор.: *«Вляпався» М. через надто прискіпливого та обережного клієнта, котрого хотів «кинути».* Цей молодик міняв свої гривні на *«бакси»* в одному з обмінних пунктів Полтави («День», 03.04.2009); *А що таке російська людина без понту, патріотизму і духовності – це піндос якийсь, з калькулятором замість душі-гармоні: в ліфт не дзюрити, бо приборати доведеться, в місті не обганяти, тому як штраф, у людей шапки в переповненому автобусі не тибрити, бо Янукович скінчив погано*

(«День», 04.06.2016).

Російський учений В. Костомаров назвав це явище мовним смаком епохи з її розкутістю, почуттям вседозволеності. Проте це не означає, що жаргонізмами можна користуватися беззастережно. Вживані без потреби, вони «засмічують літературне мовлення, підривають засади нормативності літературної мови, мовної культури» [1, с.183].

ЛІТЕРАТУРА

1. Костомаров В. Г. Языковой вкус эпохи : Из наблюдений над речевой практикой масс-медиа / В. Г. Костомаров. – М. : Педагогика-пресс, 1994. – 247 с.

2. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг : Соціальна диференціація української мови / Леся Ставицька. – К. : Критика, 2005. – 464 с.

Добриніна Ірина,
магістрантка 1 курсу факультету філології
та соціальних комунікацій
Наук. керівник: **Л. О. Алексєєва,**
к.пед.н., доцент (БДПУ)

ОДНОРОДНОСТЬ ЧЛЕНОВ ПРЕДЛОЖЕНИЯ КАК СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКАЯ КАТЕГОРИЯ СИНТАКСИСА

Предложения с однородными членами занимают особое место среди предложений расширенной структуры. Синтаксическая однородность, в том числе специфика предложений с однородными членами, всегда находилась в центре внимания лингвистов (А. М. Пешковский, В. В. Виноградов, Н. Ю. Шведова, В. В. Бабайцева, М. Ю. Максимов, Н. С. Валгина, Л. В. Вознюк и др.).

Предложения с однородными членами упоминаются в различных ситуациях, при изучении тех или иных проблем, поскольку исследователи подходят к предложениям этого типа с различных точек зрения. Подтверждением этого является и обилие терминов, используемых для обозначения данного понятия в различные периоды развития теории (*слитные или стяженные члены, расширенные члены, открытые сочетания, незакрытые словесные ряды, сочинительные словосочетания* и др.).

Создание обоснованной научной теории синтаксической однородности непосредственно связано с определением границ простого предложения. С этой точки зрения изучение предложений с однородными членами остается актуальным и в наши дни.

Целью научной работы является анализ однородности как структурно-семантической категории синтаксиса. Методы исследования – лингвистическое описание языковых фактов, структурно-семантический метод.

В русской грамматике часто встречаются простые предложения с разными видами осложнения. Вопрос об однородности *сказуемых* решался в русском синтаксисе неоднозначно. Как слитные их рассматривали многие лингвисты (Н. И. Греч, Ф. И. Буслаев, А. М. Пешковский и др.),